

GEANA MĂRII

LITERATURĂ = ARTĂ = ȘTIINȚĂ

S U M A R :

D. N. Mincev	Literatura în Esperanto
Juan Martinez	Clipe de nebunie (Versuri)
Constant Cărpinișeanu	Panait Cerna (Portrete)
Panait Cerna	Isus (Versuri)
Juan Martinez	Dumnezeu și religia
St. Iosipescu	Gânduri și trenuri...
F. I. Fotty	Conu Iorgu
J. M.	Impresii Cazone
Constant C. Pănuș	Despre Amantul d-nei Chatterley
F. I. Fotty	Ficțiune (Versuri)

GEANA MĂRII

DIRECTOR :
ȘTEFAN IOSIPESCU

|| **APARE LUNAR** ||

REDACTOR :
GH. V. DODE

Red. str. M. Șaguna 25, Constanța

|| Abon.: Onorific 150, obișnuit 100 lei ||

LITERATURA IN ESPERANTO

Intr'o prefață a unei broșuri de istorie literară am scris: „nu incupe îndoială, că unul dintre factorii cei mai puternici pentru apropierea între națiuni este literatura. Prin literatură se poate cunoaște, mult mai precis, viața și caracterul unui popor». Să sperăm că suntem îndreptățiți a crede aceasta.

Însă, o piedică de o importanță capitală vine și pune stavilă — limba.

Unii vor răspunde, că putem să ne mulțumim cu traducerile. Dar, asta să fie oare remediu cel mai eficace? Să traducem în toate limbile naționale existente pe glob; fie, chiar numai în limbile așa zise „moderne”?

Nu am fi de acord. Nu, de o mie de ori nu. Nu aceasta este remediu cel mai eficace! Dacă vom face asta vom cheltui averi și muncă, fără să putem ajunge scopul.

E nevoie, ca literatura să o putem face cunoscută tuturor pământenilor, în modul cel mai nimerit și lesne.

Atunci, vine întrebarea, cum să distrugem lacătele ce închid individului barierele lingvistice,

neînfrânate până acum?

Am găsit-o!

Esperanto — cheia miraculoasă este în mâna noastră...

• • •

S'a constatat că lingvistica joacă un rol important în educația oamenilor, fiind o necesitate imperioasă insului, dar în acelaș timp plină de piedici din cauza diversității limbilor naționale. Însă acum, aceste piedici sunt înlăturate, în mod fericit, prin întrebuintarea limbii universale Esperanto.

Autoritatea școlară de pretutindeni recunoaște în Esperanto — un excelent factor educativ, atât pentru tineret cât și pentru adulți.

Intr'adevăr, generația tânără de astăzi, găsește în Esperanto instrumentul real și ușor pentru completarea educației sale.

Progresele actuale pun pe individ în fața celor mai bizare născociri ale creierului uman, ce trebuiesc cunoscute și studiate a-mănunțit.

Intellectualul dornic ași mări cunoștiințele, poate face asta, scontându-și un frumos succes,

prin ajutorul limbii universale Esperanto. Cunoscând Esperanto, pentru învățarea căruia nu va pierde decât un timp foarte mic, insul se va găsi pe calea ce-l va duce la cunoașterea progresului.

Numai atunci se va constata că într'adevăr limba Esperanto îi este un amic prețios, tovarăș credincios și folositor în viața sa.

Cu ce mare ușină va cunoaște trezoreriile literare ale popoarelor, progresele tehnice care uimesc, viața intelectuală atât de complexă, precum și moravurile societății de astăzi în goli-ciunea lor.

De acum înainte se va putea socoti și dânsul «individ al progresului», care va ține piept în deplină cunoaștere, intemperiiilor civilizației secolului nostru.

Menirea limbii Esperanto este de a da tuturor mijlocul ideal pentru cunoașterea reciprocă a popoarelor.

Și, după cum am spus chiar la începutul acestui articol, factorul cel mai puternic este literatura.

Multe state au înțeles acest lucru (Belgia, Bulgaria, Catalonia, Estonia) îngrijind editarea în antologii a celor mai caracteristice lucrări ale scriitorilor săi.

Dar nu numai atât. În Esperanto sunt traduse principalele lucrări ale scriitorilor clasici, precum și ale scriitorilor contemporani.

Alături de Hamlet, George Dandin, Bolnavul inchipuit, Ultimul abenceraj, Eugenia Grandet, Hoții, Revizorul, Boris Godunov, Biblia, etc., stau: Pe frontul de vest nimic nou, Cu balo-

nul spre polul nord (faimosul jurnal al aeronautului André), Intoarcerea de pe front etc., etc. Nu vom vorbi de literatura originală în Esperanto, fiindcă nu ne îngăduie spațiul acestei reviste.

* * *

Să vedem acum, ce am făcut noi.

S'au tradus proze și versuri datorite scriitorilor și poezilor: Caragiale, Al. Vlăhuță, Tr. Demetrescu, I. A. Bassarabescu, D. D. Pătrășcanu, M. Eminescu, Coșbuc, V. Alexandri, T. Stamatiad, etc., etc.

Un ciclu de nuvele datorite lui Brătescu-Voinești (Niculăiță Minciună și altele) au apărut în editura Rudolf Mosse — Berlin.

În 1929, cunoscuta editură F. Hirt & Sohn. a scos de sub tipar volumul *Nobela Peko* (Păcat boeresc), nuvelă de distinsul scriitor Mihail Sadoveanu. O frumoasă culegere de poeme în proză ale poetului Emil Isac, a apărut în volum sub titlul *Sonorilo kaj Kanono* în editura „Herlando de Esperanto” — Colonia.

Toate aceste trei volume au fost traduse de Tiberiu Morariu, un eminent esperantist din Cluj.

La începutul anului 1932 a apărut volumul „Rumana Bonhumoro”, editat în Olanda, conținând cinci nuvele umoristice de I. L. Caragiale, I. Creangă; A. de Hertz, D. D. Pătrășcanu și I. C. Visarion. Aceste nuvele au fost traduse de d-nii Petre Firu și S. Prager, ambii din București.

În editura Institutului Belgian de Esperanto, a apărut și o intererantă broșură sub titlul «La Humanitaristaj Principoj kaj la Internacio de la Intelktuloj», da-

torită cunoscutului nostru scriitor doctrinar d. Eugen Relgis.

Ca scriitor original în Esperanto, avem pe d. Mișu Beraru autor al volumului de poeme „Spite la vivon”!

La urmă să menționez, că o năvelă a lui Caragiale avem în limba chineză, după o traducere din Esperanto, făcută de d-nul

Won Kenn profesor la Universitatea din Peking.

Să sperăm că în viitor vom fi mult mai bine reprezentați, căci grație limbii Esperanto, literatura noastră va pătrunde în toate colțurile lumii.

D. N. MINCEV
Membru și delegat al
Asoc. Universale Esperantiste — Geneva.

CLIFE DE NEBUNIE...

*In faptul înserării
Incet, din fundul mării
Se 'nalfă majestos
Discul de-argint al lunii:
— Un simbol al minunii, —
Atât e de frumos!...*

*Ah, câtă poezie
Și câtă feerie
Este în taina ta,
O, răsărit de lună!
Atingi a lirii strună
Făcând-o a cânta.*

*Dar vai, la cântul lirii,
Din volubr' amintirii
Mă impresor încet
Iluziile 'nfrânte.
Deci, nu vreau să mai cânte...
Nu vreau să fiu poet!*

*Nu, nu vreau nemurire,
Nu vreau, a mea simfirie
In versuri s'o aștern...*

*Nu mai voesc a scrie;
Adio, poezie
Și vise ce se cern!...*

*O, lira 'nduioșează
Când strunele-i vibrează
De mâna lui Orpheu;
Dar, ea înduioșată
Nu poate fi vre-odață...
Ea cântă tot mereu.*

*«De vină-i numai luna
Căci ea-i atinge struna!...*

*Și-atunci, cuprins de-un gând
Asvârl cu lira 'n lună:
Ea se isbește, sună...
Și cade... tot cântând...*

Juan Martinez

Uităm ușor greșelile noastre,
când nu sunt știute decât de noi
înșine. La Rochefoucauld

PORTRETE

PANAIT CERNA

În cursul acestei luni se împlinesc două zeci de ani dela moartea lui Panait Cerna, — un poet a cărei amintire trebuie să rămână neștersă în sufletele noastre și căruia — în special noi Dobrogenii — ne simțim datori să-i aducem piosul nostru omagiu. Cuvine-se dar să-l desmormântăm din nedreapta uitare în care a fost și este lăsat.

Trebuie să recunoaștem, și cu această ocazie, că noi românii, ne prețuim prea puțin oamenii de valoare, atât în viață cât și după moartea lor.

Suntem indolenți și pace.

Ne interesează mai mult politicianismul demagog și politica maladivă ce a contaminat niște capete seci și sucite, cărora le înălțăm osanale.

Literații noștri par a suferi de un perpetuu «lapsus de memorie», încât nu-și mai pot aminti de mormintele în care zac uitați oameni ce au contribuit în mai mare sau mai mică măsură la dezvoltarea literaturii românești.

Singur Eminescu s'a bucurat de o mai asiduă cercetare și analizează critică, Vlahuță, Coșbuc și alți poeți de merit, cari au însemnat ceva în istoria evoluției noastre literare nu mai opresc în loc atenția criticilor. Și dacă unii critici au făcut unele observații critice asupra unor scriitori, socot că e prea puțin. Clasicii noștri, nu mai sunt citați decât de elevii sau elevele de liceu cari se pregătesc pentru bacalaureat. Vina o au atât editorii cât și cri-

ticii, cari dela o vreme s'au închis în ei însăși.

* * *

Panait Cerna este unicul poet de seamă pe care Dobrogea l-a dat literaturii române. De origine bulgar (adevăratul lui nume era Panait Stancef), s'a născut în comuna Cerna, județul Tulcea, la 1881. A terminat liceul la Brăila, universitatea la București și a murit în 1913, curând după ce și-a luat doctoratul în litere la Lipsca. Opera lui, din cei opt ani de activitate literară, a fost strânsă într'un singur volum de poezii.

Cercetată opera lui Cerna, e esențial erotică. El nu știe decât să iubească, se bucură văzând cum alții se iubesc și cărora le spune:

...Să faceți o virtute din setea de plăcere!
Rămâneți pururi veseli —

nebuni și fericiți...

Eminescu nu cerea iubitei lui decât să-l uite, dorința lui Cerna era:

...Prin visul meu când treci,
Să te oprești pe loc, surâzătoare,
Și să-mi lipești ploapele mai tare:
În veci să dorm, să te visez în veci.

Câte inimi tinere n'au tresărit de plăcere și câte imagini duioase și dorinți nu s'au născut în sufletele lor, la citirea poeziilor de dragoste ale lui Cerna și câți nu i-a urmat îndemnul:

„Iubiți-vă !...

Sunt poeziile cari plac și altele cari entuziasmează. Acestea sunt și calitățile poeziilor lui Cerna,

Ca mai toți scriitorii și poeții din generația ante-belică. Cerna a suferit influența curentului semănătorist și eminescian.

Curentul semănătorist s'a ivit pe la 1901, în frunte cu Coșbuc și Vlahuță, cari scoteau revista „Semănătorul”, la care a colaborat și Cerna.

Pe Cerna l-a preocupat și chestiuni filozofice, dar de-o valoare pur intelectuală. Poezii cum sunt: «Floare și genune», «Pârâul și Floarea» etc. au o nuanță simbolică, după cum în altele își cântă iubirea platonice, melancolică și potolită, iar în unele e descriptiv.

Deși, după cum am spus, de origină bulgar, Panait Cerna a simțit profund românește. A iubit poporul român și l-a îndurerat suferințele lui. Il durea, văzând cum un popor cu un trecut glorios e aproape să se prăbușească.

Cine trece pe poteca
dintre moarte și viață ?

E un neam, ce-avu pe vremuri
o slăvită dimineată.

În poezia «Poporul» cântă în accente înduioșetoare durerile acestuia.

Poeziile lui Cerna — deși poetul s'a exprimat într-o limbă greoaie — îți trezesc imagini nostalgice și ți se întipăresc în minți și suflet. Simți un imbold de viață. Ai vrea parcă să cuprinzi lumea într-o singură îmbrățișare, cu bucuriile și dragostile ei; cu năzuințele și întristările ei.

Dacă în unele poezii, la Cerna, după o luptă cu el însuși, omul pare zdrobit fizicește, triumfă asupra sa sufletește.

Viața trebuie alcătuită numai din bucurii, să nu ne lăsăm coplesiți de amărăciuni. Și Panait

Cerna a înțeles lucrul acesta. Poeziile lui sunt imnuri închinare vieții și amorului. Nu spune poetul: «Să faceți o virtute din setea de plăcere!» Și mai departe auzi îndemnul: «Iubiți-vă!» Și ce e mai frumos decât acest sentiment!. Nu e el oare un crâmpel din divinitate ?

Iubirea e setea de viață a tuturor și nemurirea omenească „n'au pus-o zeii 'n visul de iubire?»

Să cinstim, deci, așa cum se cuvine, memoria acestui poet al nostru. Cu ocazia împlinirii a douăzeci ani dela moartea lui, ar trebui să se țină șezători închinare lui, prin care să trezim amintirea pentru cei ce l-au uitat și să-l poată cunoaște cei ce nu l-au cunoscut. În acest mod făcându-ne datoria ce o avem față de noi de a ne cunoaște oamenii mari, aducem și un omagiu poetului român și dobrogean, Panait Cerna.

Acestea sunt câteva notițe fugitive ocazionale despre Panait Cerna, dar într-un cât opera acestui poet necesită o mai adâncă analiză literară, vom reveni asupra ei, într-un număr viitor.

Constant Cărpinișanu

EPIGRAMĂ

Unui prieten vesel care nu mi-a scris toată iarna.

N'am știut c'al meu prieten

Amorțește ca un greer —

Bate vara chiar din pinten

Însă iarna nici din creer.

Șt. Iosipescu

ISUS

Ai fost un om ș'ai pătimit ca dânsul...
Un Dumnezeu — cum te credeau părinții —
Plutește 'n veci de-asupra suferinții :
El nu ne poate înțelege plânsul.

Pe Dumnezeu, de l-am vedea în cuie,
Cu pieptul plin de lănci, cu chipul supt,
Am spune că-i un joc, dar jertfă nu e:
El din ființa lui nimic n'a rupt.

Dar Tu ai sângerat pe negre căi,
Subt umilinți ce nu le știe cerul ;
Tu ai gemut, când te pătrunse fierul,
De-au tremurat și ucigașii tăi.

Și ochii tăi cei blânzi se înopțară,
Și gura ta s'a 'nvinețit de chin,
Și trupul tău, ce nu putea să moară,
A smuls din trup suspin după suspin...

Un om, un om, prin patimile tale !
Și, totuși, cât de sus, lumina mea,
Te-a înălțat răbdarea sfântă-a ta !
De mila ta, la glasul tău de jale,

Să se deștepte morți de mii de vremi
Ș'adâncul lumii să se 'nfioare,
Iar Tu — să ai privirea iertătoare,
Un om să fii — și tot să nu blestemi !...

Cum au putut să stea laolaltă
Atâta chin ș'atâta bunătate ?
Se rătăcește mintea și nu poate
Să te urmeze 'n lumea ta înaltă...

* • *

Al nostru ești : al celor slabi și goi —
Pământ ți-e trupul și 'n pământ s'ascunde,
Dar umbra ta rămase printre noi
Și inima-mi te simte orișunde :

De sufletul ce-a întâlnit mizerii
 Și cu obolul lor le-a vindecat,
 Te-apropii lin, prin negura tăcerii,
 Și strângi în taină mâna care-a dat ;

Apostolului răsplătit cu ură,
 Tu-i spui: Mergi, nu ești singur în durere !
 Și gura ți-o 'nfrățești cu sfânta gură
 Ce-a semănat nădejdi și mângâiere ;

De cel ce geme, neputând să moară,
 Apropii cupa liniștii de veci,
 Mereu sporește-a inimii comoară
 Și drum de zâmbet laș pe unde treci...

Al nostru ești ! Ce ochiu văzu vr'odată
 Că te-ai suit la cer, purtat de nori ?
 Ce gând nebun svârli această pată
 Pe cel mai mare dintre visători ?

Putut-a oare sufletu-ți să fugă
 La cei senini și fericiți din cer,
 Când jos, prin murmure de chin și rugă,
 Atâtea brațe tremură și-l cer ?

Nu, nu ! Ale Golgotei reci piroane
 Nu te-au lipit atât de strâns pe lemn,
 Cât te-a legat de-acest pământ nedemn
 Nemărginirea rănilor umane.

Atâta timp, cât lutul n'o să crească
 Copii asemeni chipului tău sfânt ;
 Atâta timp, cât liniștea cerească
 Nu se coboară 'n inimi pe pământ ;

Cât timp nu vezi aieve tot ce seameni,
 Și ochii toți de plâns n'or fi deșerți, —
 Atât de mult Tu, cel născut din oameni,
 Va trebui să mângâi și să ierți ;

Atât de mult vei auzi jelire
 Și rana ta va sângera mereu —

Imblânzitor de oameni prin iubire,
Tu ți-ai ales destinul cel mai greu !

...Dar, când vei smulge 'ntreaga omenire
Din somnul lung al greului răbdat,
Când nu va fi nici chin, nici rătăcire,
Atunce Tu zâmbi-vei împăcat ;

Atunce numai îngerul hodinii
Va coborî subt ochiu-ți înțelept :
Îți va culege de pe frunte spinii
Și-ți va închide rănile din piept.

PANAIT CERNA

DUMNEZEU ȘI RELIGIA

Una din cele mai oribile acțiuni ce a întreprins vreodată omenirea, este *planul cincinal* elaborat de nenorocita Rusie Sovietică.

În esență, *planul cincinal* are de scop distrugerea totală a ideii de Dumnezeu și a religiei, ceiace este pe cât de monstruos, pe atât de absurd.

Prin natura sa, omul este înclinat spre misticism. iar concepția într'o forță supra firească, este înăscută nu numai în om dar se observă și în instinctul animalelor.

Nu am intenția de a face un studiu amplu asupra existenței lui Dumnezeu, întrucât aceasta ar implica o vastă argumentare, ceiace nu-mi permite spațiul la care trebuie să mă limitez. Vreau numai să tratez această chestiune cu toată simplitatea.

Pornind dela existența noastră și a Universului în care trăim, pe care îl vedem și de care deci

nu ne putem îndoi, ajungem, pe cale retrospectivă, până la atomul de care vorbește *literatura sanscrită*, din care s'a inspirat Eminescu în genialele lui versuri din *Satira I-a* :

«Dar de-odat'un punct se mișcă...
cel dintâiu și singur. lată-l
Cum din haos face mumă,
iară el devine tatăl.
Punctu-acela de mișcare,
mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpânul fără marginii
peste marginile lumii».

Bine, dar „punctu-acel” de unde a izvorât ? Cine l'a creiat ?

Au spus unii : «Intâmplarea». Dar ce este această „intâmplare” și de ce a fost să fie ? Aici rațiunea omenească încetează. Nu putem decât să ne resemnăm în convingerea că există o forță mai presus de mintea noastră, o forță necunoscută nouă.

Această forță creatoare, această orânduire a celor create,

acest necunoscut, unii l-au numit *Natura* iar alții *Dumnezeu*, ceea ce în fond este unul și același lucru.

După cum fiecare individ știe precis că a avut un părinte care i-a dat viață, tot astfel, în viața creiată de Ea, forța creatoare nu se putea să nu imprime ideia existenței Sale. Ieci, om sau animal,—orice viețuitoare (în măsura gradului de perfecțiune) se naște cu ideia de Dumnezeu.

Să vedem acum, ce este religia?

Religia este legătura dintre om și Dumnezeu. Ea ne întărește în convingerea existenței lui Dumnezeu.

Aceasta este, sau mai bine zis, aceasta ar trebui să fie pur și simplu, religia.

Dar, după cum am spus, omul este inclinat spre misticism. Astfel, religia a fost mistificată și îmbâcsită cu sumedenii de legende, superstiții și rituri stupide, cari îi imprimă un puternic colorit de neverosimil.

Dar, dacă ea a stăpânit de-a lungul veacurilor, aceasta se datorește în bună parte tocmai atmosferei de mistic în care a fost învăluită.

Credința într'un Dumnezeu care vede și știe chiar și aceia ce oamenii nu pot controla, precum și credința într'o răsplătă a binelui și a răului, a putut statornici atâtea legi de o netăgăduită necesitate socială.

Religia este aceia care a susținut morala, igiena, jurisprudența, căci ce alta sunt dragostea de aproape, posturile, decalogul și atâtea altele, care,—ținând seama de simplitatea maselor,—nu ar fi putut fi impuse altfel decât numai prin religie.

Religia mai este și un factor educator. Ea ne cufundă în acea sublimă revelație, care înalță atât de mult sufletele noastre, trăește și hrănește în noi cele mai frumoase sentimente și ne modelează caracterul, dându-ne imbold pentru fapte nobile.

În fine, în religie găsim cea mai înaltă filozofie și obârșia multor doctrine filozofice. Arătându-ne zădărnicia lumii și năzuințelor noastre, ne învață să cunoaștem că există ceva mai presus de nevoile de toate zilele și de satisfacțiile trupești: este sufletul nostru, de cultivarea căruia trebuie să ne ocupăm cu deosebită îngrijire.

Dacă studiem omenirea din cele mai vechi timpuri, dela omul primitiv și până la omul modern de astăzi, în ținuturile cu desăvârșire lipsite de civilizație, ca și în metropolele lumii vedem că în toate timpurile și în toate locurile, a existat,—sub diferite forme,—un cult pentru o divinitate închipuită.

Acest cult este manifestarea esenței spirituale din om; este exteriorizarea concepției despre existența unui creator suprem, unui Dumnezeu.

Din cele expuse până acum, reese clar că credința în Dumnezeu nu este neîntemeiată și că religia este o necesitate firească; așa dar, nu o putem desființa. Pentru motivele mai sus arătate un cult, o religie trebuie să aibe fiecare om.

Avem nevoie numai de o reformă fundamentală a principiilor ei ruginite, cari nu mai cadrează cu gradul de cultură și de civilizație la care s'a ajuns.

După cum nu există decât un singur Dumnezeu, același și iden-

tic pentru tot și toți, tot astfel
ou trebuie să existe decât un
singur cult, o religie univer-
sală pură și simplă, lipsită de
toate acele rituri, cari nu sunt
decât urmele primitivismului.

Acestea sunt câteva din obiec-
țiile ce sunt de făcut în jurul
planului cincinal elaborat de
Monstrul Sovietic și aplicat po-
porului rus, care, dat fiind gra-
dul înapoiat de cultură și de
pregătire sufletească, este cel
mai puțin în măsură a dezerta
cu gândul de sub scutul și su-
pravegherea lui Dumnezeu și a
se lipsi de religie.

JUAN MARTINEZ

GÂNDURI ȘI TRENURI !..

Vin gânduri după gânduri
Și gânduri pleacă iară —
Și fac în minte cruce,
Ca trenurile 'n gară.

Dar trenuri fără fare
Le poți opri la ace:
Când gânduri negre vin
Mai am ce le mai face?

Nu poate nici o minte,
Căci ele n'au hotare,
Doar farul minții grele
L'aprinde tot mai tare!

Și-atunci lumina clară
Radie noapte-adâncă,
Iar gândurile negre
Trec luminate încă...

Șt. Iosipescu

Domnii abonați sunt ru-
gați a ne comunica adresele
exacte și a ne încunoștința
în caz de schimbă domiciliul.

FICȚIUNE

Este sveltă
Se mlădie
Ca o trestie în vânt
Îngâna cu duioșie
Melodia unui cânt.

E bălae.
Mâna albă
Peste apă când o lasă
Și atinge câte-o nalbă
Apa tremură sfioasă.

Ochi adânci:
Melancolie.
Sălcii stau pe mal plângând,
Vântul care lin adie
Le desmeardă rând pe rând.

Se 'nserează.
Pe alocuri
Apa strălucește verde
Barca 'n legănate jocuri
Cu-a mea zână 'ncet se pierde.

F. I. Fotty

E cu puțință?

La Baia Mare — spune într-o
cugetare Lucian Blaga — Dum-
nezeu a imitat pe Gauguin. La
Balcic pe Cézanne. În alte părți
pe alți pictori.

Ne întrebăm: Să fie oare cu
puțință și crede ca Dumnezeu să
imite pe niște muritori? De s'ar
putea lucrul acesta, atunci nu
s'ar mai numi Dumnezeu — căci
Dumnezeu nu poate fi de pă-
rerea unui om, cum [nici să-l i-
mite, și cu atât mai puțin să se
însușească dela creatura căruia el
însuși i-a dat viață.

Nu putem admite ca omul să
fie superior în creații lui Dum-
nezeu, de ar fi el cel mai desă-
vârșit geniu uman.

Iată o inspirație ce i-a venit pe
dos lui Lucian Blaga. c. c.

CONU IORGU

Conu Iorgu este om bun, om vesel, dar om vechi. Prinsese vremuri mai bune, când lumea nu era așa de deșteaptă, vremuri când ori ce pici putea să-ți spue supărat că nu a putut să asculte concertul simfonic la radio pentru că tata a uitat să trimeată acumulatorul la încărcat. Pe vremurile alea bune nici ei oamenii mari nu știau precis ce este „aia” radio și astăzi ori ce țânc îți vorbește despre el ca și când ar fi existat de când e lumea. Zău, parcă ar fi fost făcut odată cu grădinile Semiramidei sau cu piramida Mikerinos. Ea de astea tocmai habar nu au.

— Tii domnule ce vremuri am ajuns! Da unde se pomenea așa ceva înainte de războiu?!

Asta era exclamația Conului Iorgu pentru vr'un lucru nou și uimitor: în vocea lui era și admirație și neîncredere.

Când Conu Iorgu vroia să-ți spue ceva despre vremurile mai bune, despre ceva indiferent ce, însă despre ceva bun se întorcea mereu cu 15 ani în urmă — înainte de războiu.

Nici acum nu-i intra bine în cap că s'a putut trece oceanul Atlantic cu avionul.

— Tii domnule ce vremuri am ajuns.

Pe Conu Iorgu îl întâlnesc destul de rar dar nici odată nu scapă ocazia să-mi spue câte ceva de acum 15 ani, dinainte de războiu.

— Bună ziua Coane Iorgule!

— Noroc să dea Dumnezeu. Dar unde fuseși că nu te-am văzut?

— De, alerg și eu peste tot.

— Alergi după parale ai?

— Păi da, la Dumneata tot după asta am venit.

— Ai nemerit cam prost.

— Uite ce este Coane Iorgule, dacă s'o întâmpla să-ți easă lozul și d-ta nu ești în regulă cu plata pierzi banii pentru nimic de colizație. Știi doar și d-ta că norocul nemerește de cele mai multe ori acolo unde este neregulă.

— Aici ai vorbit bine. Da, da, așa-i. Asta am învățat-o la școala vieții. Stai să vezi ce mi se întâmplă acum vre'o... — și Conu Iorgu duce degetul arătător, meditativ la frunte — da, da, sunt 15 ani de-atunci, înainte de războiu. Eram la Galați cu Acrivița. (Coana Acrivița era consoarta Conului Iorgu.) Cum îți spun eram la Galați și Duminică după masă, după ce toată săptămâna înghițeam praful arhivei, eșeam pe stradă să iau puțin aer sau mă duceam la cafenea. Cafeneau asta o ținea un rus și era mereu plină de oameni. Tot așa într'o Duminică după masă ies pe stradă și când ajung în dreptul cafenelei văd înăuntru o mulțime de oameni mai mare ca de obicei. Intru și eu să văd ce este: jucau tombolă la o masă mare.

Cel mai mic colțșor era ocupat de câte doi, trei jucători: ba alții după ce și-au plătit numărul și au pontat s'au așezat la vre'o masă vecină așteptând cu inima bătândă vocea care striga numărul câștigător. Ași fi vrut să mă așez și eu la masă dar nu mai era loc liber nici de

o palmă. Cum stăteam așa și mă gândeam pe unde să-mi fac loc, aud că mă strigă cineva:

— Coane Iorgule, Coane Iorgule!

Mă întorc și pe cine crezi că văd? Era Avram Rubinștei care ținea în piață o baracă cu vechituri. Ce nu-l cunoști? Ei, nu se poate! Rubinștei frate,... ăla care cu doi ani înainte de mobilizare a vrut să se spânzure de rușine că i-a fugit nevasta în noaptea nunții cu o calfă de la brutărie. Și cum îți spun Rubinștei m'a strigat și mi-a spus că dacă vreau să joc să trec în locul lui că el s'a săturat de atâta ghinion. Așa domnule! Și plătesc cartela, trec în locul lui, mă așez frumos pe scaun, pontez și aștept.

În mijlocul mesei se strânsese o grămadă de bani de putea-i să-i cari cu sacul. Tragerile le făcea un domn îmbrăcat în negru și toată lumea aștepta încordată cu ochii holbați la el. Eu stăteam pe scaun fără să mă frământ, liniștit. Ce? dacă iese, iese, dacă nu noroc bun. Deodată se aude vocea domnului îmbrăcat în negru:

— Numărul 76 a câștigat.

Mă uit pe cartelă și nu-mi vine să cred. Aveam No. 76. Parcă-l văd și astăzi: scris frumos la tipar, caligrafic, cu negru pe carton roșu. Când să mă scol după scaun aud pe cineva spunând furios în spatele meu:

— Vezi așa se joacă!

Când mă uit văd că erau doi greci care țineau brânzărie lângă ghereta de vechituri a lui Rubinștei. Ce nu-i cunoști? Ei nu se poate. Grecii ăia doi de lângă... Ambrozi și cu Iani frate! care când au venit prima dată în

România purtau niște fuste scurte peste pantaloni.

Așa domnule! mă duc imi umplu buzunarele cu bani și ies din cafenea cu privirile mulțimii în spate.

Am rămas mut negăsind nici o legătură între cele pentru care venisem eu și povestea eu tom-bola și mă uitam cum Conu Iorgu își îmbrăca haina neagră cu coadă, dealtfel foarte veche (probabil de acum 15 ani, dinainte de războiu). Și-o încheie cu grijă pentru că se ducea să-și ia pensia, lucru pe care îl făcea cu deosebită solemnitate. Și cum stam și îl priveam imi veni în minte să-i spun că în colț la „Riviera” s'a instalat un horoscop automat în care introduci o monedă de doi lei, muți acul — pe cadranul horoscopului — la data nașterii și iese un peticuț colorat de carton pe care îți stă scris tot viitorul.

M'am gândit însă la cei cînsprezece ani, la timpul de dinainte de războiu, la Rubinștei și la Ambrozi, mai mi-a tăuit în urechi sacramentalul: „Tii domnule ce vremuri am ajuns” și am tăcut.

C-la, 13 Martie 1933

F. I. FOTTY

Rugăm pe d-nii abonați cari nu au primit vre-unul din numerile trecute din revista „Geana Mării” a ne încunoștiința spre a li se trimite.

Colaboratorul nostru d. D. N. Mincev, va pune în curând sub tipar lucrarea „Pagini bulgare” cuprinzând nuvele alese din cei mai reprezentativi prozatori bulgari.

IMPRESII CAZONE

Fie că a fost prea dornic să-și vadă tinerele-i vâlstare sub drapel, fie că a voit să soluționeze întrucâtva problema somajului, fapt este că în acel an, statul s'a cam grăbit cu incorporarea noului contingent.

Așa s'a făcut că în dimineața unei friguroase zile de Februarie subsemnatul, după ce nețăr-murită durere își depusese po-doaba capului în lada de gunoi a unui bărbier limbut, păsea cu inima strânsă pe poarta cercului de Recrutare, spre a răspunde la chemarea țării. Mă înfățișai înaintea comisiei, prezentai ordinul de chemare și: — „la-l în primire, delegat!” — sună ca o sentință ordinul lui „don plotoner major”. Imediat fui înșfăcat de un vlăjgan de caporal, care mă invită foarte amabil: — „Fă-te'ncoa, bă!” — și mă duse lângă un grup de alți „repartizați” pă-zii de două santinele.

— „Acilea să stai! Să nu te cari d'acilea, că te-am mâncat! Ai auzit?” — Și fără să mai a-ștepte răspunsul meu, plecă să aducă „alții”.

Privii în jurul meu. Mă aflu — jur pe copitele Pegas-ului, — într'un grajd. Caii regimentului au fost atât de generoși, încât să ne cedeze nouă, soldați în embrion, apartamentul dumnea-lor. Nu de geaba s'a zis despre cal, că e un animal nobil!...

Cât era de mare grajdul, era înțesat de soldați «diligăți» și de recruți, din toate straturile so-ciale și din toate unghiurile țării grupăți pe regimente. Era a-colo un amalgam de porturi și accente, băștinași ai diverselor

ținuturi ale țării, strânși la un loc de simțul datoriei către pa-trie.

Unii discutau, alții se certau. se băteau, cântau, jucau, fluerau și mai puternic decât toate ră-sunau «graziozitățile cazone» ale soldaților, ca spre a ne aminti în orice clipă, că ne aflăm în-tr'o cazarmă. Îți făcea impresia că auzi plutind prin văzduh o întreagă pleadă de sfinți, Dum-nezei și diferiți membrii ai fa-miliei:

Dar mi-ar trebui foarte mult spațiu și o extraordinară îndemânare în mânuirea condeiului, pentru a putea descrie acel va-carm îngrozitor. Fără voie mi-a-mintii de legenda Turnului din Babilon.

Am început să-mi examinez cu de-amănuntul „frații mei de arme” și încet, încet, ne-am «im-pretenită»”. Erău: un bărbier, un sacagiu din Tulcea, doi bra-gagii din „Chiostengea”, un bu-cătar din Topologu „special” în ciorbă de burtă și mititei, după cum cu emfază susținea el, un văcar dela Ghazi-Baba, doi „șme-cheri de București”, un țigan ru-dar, un grec «dela Sulina, bre!» și încă alte asemenea ilustre personaje. Dintre toți, unul știa chiar să se iscălească, iar băr-bierul, un armean năsos, îi de-lecta admirabil cu snoavele sale.

În fine, după o foarte lungă așteptare, în care timp intesti-nele noastre începură a executa un concert simfonic, cu acom-paniamentul unui strașnic clăn-țănit de dinți, cei repartizați fură duși înspre regimentele respective. Veni și rândul grupului nostru.

Dupăce furăm numărați de ne-numărate ori (totdeauna eșea sau unul în plus, sau unul lipsă) pornirăm excortați de caporalul delegat și de santinele. Înșirați doi câte doi, păseam tăcuți cu frunțile plecate „sub cer de plumb întunecos” spre regiment. Nu puteam ști la ce gândeau ceilalți. De bună-seamă că îi chinuiau și pe ei jalea de casă. Cine știe câte mame își plângeau în clipa aceea, departe de aci, odraslele, pe care nu le mai vor revedea curând! Și cine știe, câte „măndrulițe” așteaptă cu înfrigurare vești dela „simpaticul” plecat „în miliție”!..

De-acuma, vrea să zică, voi fi și eu soldat!.. Adio libertate, adio prieteni și prietene, adio cafeluța la pat și siesta după dejun!... Ca un simbol al vieții pe

care voi fi osândit să o duc doi ani de acum înainte, aveam în minte o pușcă, un castron cu ciorbă și o... blagoslovenie de mama focului.

Cufundat în aceste reflecții amare, îmi păru, în momentul când păseam pe poarta regimentului, că văd înaintea mea, cu litere de foc: „Lasciate ogni speranza voi che ntrate!” ceace în limba română înseamnă: „Voi care intrați, dracu v’a luat de-acum!”

De astăzi voi fi și eu ostaș al țării. Voi intra în armată. Știți D-voastră ce e armata? Armata este prima putere în Stat, sau,— cum spune don’ căprar Ghioacă: „Meletăria-i meletărie și meletaru-i meletar!”

Ați auzit?

J. M.

Despre Amantul d-nei Chatterley

«*Amantul d-nei Chatterley*» de Lawrence, e un roman pe care fetele tinere, cu deosebire elevele, îl citesc singure în odăe cu ușa încuiată. Aceasta spre a nu le observa părinții, cum li se înbușorează obraji la savurarea unor pagini scrise «cam decoltat».

Expresia nu e a mea, ci a unei eleve din a șaptea, care întrebata de i-a plăcut romanul, a răspuns:

— Da, dar e cam pornograf. Mărturisesc că mi-a plăcut răspunsul. Iată o domnișoară care nu se rușinează de cuvinte «tari».

La observația că romanul conține scene «rușinoase» ce nu trebuiesc citite de fete tinere, cum odinioară domnișoarelor de sub

18 ani, nu le era permis citirea romanelor realiste ale lui Zola, eleva răspunde:

— Dacă n’am trăi secolul radiofoniei, aș fi și eu de aceeaș părere. Fetele de azi nu mai sunt naivele de eri. Nu trebuie să roșești de vorbe ci numai de fapte.

Iată un adevăr rostit de o tânără elevă care nu ar fi trebuit să scape d-lui Alex. Hodoș, care a adus acuzați romanului «Amantul d-nei Chatterley» de pornograf, la procesul literar ținut la București.

Ar fi trebuit să vină la Constanța și să ceară părerea elevei noastre și și-ar fi schimbat convingerile.

E interesant, cu această oca-

zie, să spunem câteva cuvinte și despre „procesul literar” ce a avut loc în Capitală, cu privire la acest roman, care a produs scandal literar.

Câțiva oameni de litere s’au constituit într’un fel de tribunal, care să judece această lucrare, punându-se întrebarea: *Lucrare pornografică sau operă literară?*

Acuzarea a avut-o d. Alex. Hodoș, care a arătat că „Amantul d-nei Chatterley” e un roman impudic, pentrucă în cele șase scene de dragoste câte conține romanul, autorul le descrie cu cuvinte ce nu le poate rosti fără a nu se rușina. D-sa dezaprobă acest soi de literatură, deoarece atinge cele mai adânci sentimente și instincte înăscute în om, cum e pudoarea.

D-l Alex. Hodoș sfârșește prin a spune:

„Acuz romanul lui Lawrance, că prin mișcarea de repulsie pe care o imprimă instinctului firesc de pudoare care sălășluiește în noi, ne împiedică să luăm contact cu partea de adevăr și de frumos, pe care romanul într’ăvăr o conține”.

Apărarea a fost reprezentată prin d-nii F. Aderca și Radu Budișteanu.

Luând cuvântul d. Aderca spune printre altele:

«Cunosc numai două opere cu adevărat pornografice — dar fără nume de autor: «Cântarea cântărilor» din Biblie și «O mie și una de nopți». Pentru întâia oară în literatura universală zisă cultă ne găsim cu Lawrence pe terenul autentic al creației artistice erotice. Din nenumăratele acuzatii aduse romanului său, nu am găsit nicăieri că preocuparea ar fi neserioasă iar problema

mincinoasă. Adversari și admiratori aduc laolaltă cărții și autorului acest omagiu de autenticitate. Ceeace a făcut Proust, creând din nou, literar, funcția memoriei și patima geloziei, a făcut Lawrence cu sexualitatea”.

D-l Aderca termină, mai apoi, adăogând că:

„Impulsul vital al conștiinței omenesti, trasă înapoi de forțe uriașe de inerție e atât de nesățios, încât, pentru a face un pas înainte, s’a agățat, iată și de o simplă poveste de iubire”.

Al doilea apărător care se ridică în favoarea romanului e d. Radu Budișteanu. Intr’o adevărată pledoarie scoate în evidență însemințarea acestei lucrări.

Referindu-se la fondul cărții d. Budișteanu, spune:

«...atacurile cele mai dârze le-au pornit „puritanii devoți”, cari nu înțeleg corpul și se tem de el. Mi-i reprezintă înșirați în lungi teorii spumegânde, -miriade de «Taxis» desprins aievea din cadrul creat de Pierre Louys. Călărind bătoși pe deșelatii lor Kosmoni, îi văd agitând în aer năprasnice placarde negre cu inscripția: «Piară corpul! Tot pentru suflet».

În concluzie, acest tribunal literar improvizat, nu a dat nici un verdict. Nici nu se putea da. S’a lăsat numai să se întrevadă, și încă foarte mult, că „Amantul d-nei Chatterley” e o operă literară și nu pornografică și că Lawrence a fost un scriitor cu curaj, abordând o temă interesantă și demnă să fie mai mult aprofundată decât injurată.

Așa și este.

Constant C. Pănuș

Aprecieri despre „Geana Mării”

Constatăm cu bucurie că revista noastră a avut răsunet. Numărul continuu crescând al cititorilor și abonaților, precum și deosebita atenție ce ne acordă presa noastră, ne aduc la convingerea că, urmând un program bine conceput, suntem apreciați de publicul cititor, ceea ce pentru noi constituie un stimulent pentru mai bine.

Chiar și presa străină semnalează și elogiază apariția revistei «Geana Mării». Astfel «Zname», oficiosul democrat din Sofia, într'un articol semnat de St. Bratovanov, face o amănunțită și elogioasă critică a sumarului revistei noastre. Deasemenea «La Bulgarie», oficiosul francez al guvernului și «Novo Edinstvo» din Bazargic, închină câte un articol cu frumoase aprecieri despre «Geana Mării».

Poșta Redacției

C. Delamunte și I. V. Cătăuță — Cu oarecare bunăvoință ar fi mers. E bine însă să le mai revedeți. Urmând mai stăruitor ideia tratată, ar eși ceva. Talentul nu lipsește.

Gh. M. Onea. — Epigrama lipsită de spirit. Versurile...? De ce n'ați încercat să activați într'altă direcție, bunăoară... cismăria. Poate ați avea mai mult succes.

T. B. Calafat. — Ne întrebați: — «merge?» — Citiți «Cuvântul înainte» din No. 1 și după ce vă veți edifica asupra programului nostru, vă întrebăm noi atunci: «merge?». Dvs. ce credeți?

Barbu Mironescu. — Nu merge. Aveți multe greșeli de stil. Ca fond e bun, ceea ce nu e suficient.

Reviste și ziare

Am primit la redacție pentru schimb:

«Tinerimea Română» anul LI No. 5.

«Sănătatea» anul 33 No. 1-2.

«Satul» anul 3 No. 28, revistă pentru cultura poporului, București.

Și Ziarele:

«Strigătul Oltului», R. Vâlcea.

«Știrea», Arad.

«Tribuna Dobrogei», Constanța.

«Viitorul Satelor», Constanța.

Girant responsabil CONSTANT CĂRPINIȘANU